

ljonti ali 28 mož pri stotnjici. Dalje bo na novo formiranih 45 oddelkov za strojne puške, tako da bo imela armada skupno 307 oddelkov za strojne puške. Ojačene bodo tudi vse baterije, med temi 84 za 20 mož pri bateriji. Ustanovi se na novo dalje oddelek mejnih lovcev, močan 6 stotnjic ali skupno 1500 mož. Artiljerija dobi 34 novih poljskih baterij. Nanovo bosta kreirana dva bataljona trdnjavske artiljerije in večje število novih samostojnih kavalerijskih eskadronov, ki se izpopolnijo polagoma v regimente. Vojna uprava je hotela doseči izpopolnitev telt eskadronov v regimente že letos, a je morala svoj načrt zaradi slabih finančnih razmer, opustiti.

* **Solnograška za lex Kolisko.** Pod predsedstvom solnograškega župana Otta in deželnega glavarja, kanonika Winklerja, je bil ustanovljen komite, ki hoče zbrati več milijonov podpisov, ki naj bi prisilili vlado, da predloži cesarju lex Kolisko v sankcijo. Akcija se je pričela z velikim pompom. Mesto je bilo v zastavah in dame so na ulicah pobirale podpise. Ob nedeljah bodo nabirali podpise tudi po deželi od hiše do hiše.

* **Trimilijonski prebitek v deželnem proračunu Češke za l. 1914.** Deželni proračun Češke izkazuje, kakor poročajo »Narodni Listy«, za 1914. leto 3 milijone kron prebitka. Od te vsote se porabi en milijon za ojačanje blagajnic, 2 milijona se pa nakažeta zakladom okrajnih šolskih svetov.

* **Usodno in upravičeno besedo** je izpregovorila »Arbeiter Zeitung« na koncu svojega uvodnika od 22. t. m. na naslov avstrijskih odločujočih faktorjev. Govorec o težkih posledicah, ki jih zapuščajo za vso našo državo in za našo narodno držglava in popolnoma zgrešena avstrijska gospodarska politika nasproti Srbiji, apostrofira »Arbeiter Zeitung« odločilne kroge: »Nikdar še ni bila naša industrija v tako hudi stiski kakor je danes, nikdar še ni beda industrijalnega delavstva tako narasla, kakor je pod pritiskom Berchtoldove politike. Še enkrat se nudi gospodujočim prilika, da olajšajo to bedo, še enkrat prilika, da pridobimo zopet vsaj en del izgubljenega. Ali hočejo zamuditi to priliko? Ali naj nam bo tržišče na Balkanu izgubljeno za vedno? Ali naj bo razvoj naše industrije zaustavljen za vedno? Besednjenje grafa Berchtolda brez vsebine avstrijskih davkoplačevalcev sedaj, ko gre za njihove resnične življenjske interese, ne more zadovoljevati. Čuti hočemo, dali hoče vlada zamuditi tudi to zadnjo priliko!«

* **Reorganizacija bosenskih čet.** Z novim letom vojna uprava reorganizira bosenske čete. Dosedanji posebni regimenti bodo odpravljeni in dobijo št. 103 do 106 v skupni armadi. Odpravljene bodo tudi posebne uniforme. Pehota dobi običajne uniforme s čakami, le muslimani bodo imeli še vnaprej fese in bodo tvorili posebne bataljone. Lovci dobe št. 103 c. kr. pešpolka.

* **Srečna Belgija.** Pred par dnevi so objavili statistiko o samostanih v Belgiji. Koncem l. 1910. je bilo v Belgiji 367 samostanov, v katerih je bilo 58.351 menihov in nun. To pomenja v primeri z l. 1900 prirastek okroglih 60 odstotkov. In če upoštevamo, da ima Belgija kakih osem milijonov prebivalcev, tedaj pride na 28 prebivalcev en menih ali ena nuna. Pač srečni ljudje!

* **Duhovščina in volitve.** Povodom predstoječih volitev je izdal nadškof koadjutor dr. Bauer v Zagrebu na duhovščino zagrebške nadškofije okrožnico, v kateri ji daje navodila glede vedenja povodom volitev. Priznavajoč duhovščini svobodo političnega prepričanja, opozarja nadškof duhovščino, da jo vežejo zakoni morale. Potem opominja občinstvo, naj ne zanemari svoje dolžnosti in naj ne podžiga naroda s hudimi in žaljivimi izrazi. Najstrožje pa prepoveduje zlorabljanje propovednice in cerkve v nedostojne agitatorične svrhe. Od vsakega duhovnika, ki nameruje kandidirati, zahteva, da zaprosi od njega dovoljenje za to, ki mu bo, vzmši v ožir vse razmere, podeljeno po možnosti. Slednjič spominja nadškof na odredbo ordinariata, ki zabranjuje, da se duhovniki medsebojno žalijo po novinah. Duhovnik, ki bi se pregrešil proti tej odredbi, bo pozvan na strogo odgovornost. — Tako odredbo je izdal nadškof-koadjutor v Zagrebu! Ali bi ne bila kaka podobna odredba precej umestna tudi v kaki drugi deželi?! Saj Hrvaška menda ni tako daleč od Slovenije, da bi bile potrebe in koristi cerkve v njej posebno različne od onih v Hrvaški. In nadškof Bauer menda tudi nima slabšega razumevanja o koristih cerkve in dolžnostih duhovščine nego kak drug škof.

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!

Obrambni vestnik.

— **Iz sežanskega okraja** nam pišejo: Zadnji sklep sežanskega učiteljstva v Štanielu, s katerim se izreka zastopnikom davkoplačevalcev v okrajnem šolskem svetu zaničevanje za njihov cinični nastop, se v sežanskem okraju mnogo komentira na vse mogoče načine. Ta moški korak učiteljstva ne da nekaterim magnetom mirno spati. Jako razumljivo! Vajeni (pravzaprav razvajeni) so bili, da jih učiteljstvo gleda s svetim strahom od spodaj navzgor, da dele s suverenimi migljaji svoja povelja, in kar hipoma se dvigne ta teptana raja in jim zaluča v obraz svoje zaničevanje. Ono učiteljstvo, o katerem so mislili, da so mu z dolgoletnim izstradanjem, ubili že poslednjo trohico ponosa in samozavesti, je mahoma vzravnalo svojo hrbtnico. In to gospode boli, to jih jezi. Toliko bolje! Čim večja njihova jeza, toliko večji naš triumf. V svoji onemogli jezi iščejo po krivcu. Vse učiteljstvo jim ga kaže s prstom: To so oni sami! Pometajo naj najprej pred svojim pragom; učiteljstvo ve samo, kaj je dolžno svoji časti in ne potrebuje »hujskačev«, ki bi mu držali ogledalo njegovih »prijateljev« pred nosom!... Kakor smo zvedeli, se nam obeta glede tega še nekaj! Najbolj užaljeni izmed gospodov zastopnikov (menda tisti, ki se čutijo najbolj krive) so, kakor slišimo, izforsirali sejo okr. šolskega sveta, ki bo menda v soboto, 6. t. m. Tam bodo nemara poizkušali priti Zamorca. Kakor vse kaže, imajo nekateri tak grozen apetit, da bi radi kar pohrustali nekaj ali vsaj enega izmed »hujskačev«. Toda prijateljski jim svetujemo, da to misel opuste! Učiteljstvo so desedaj tako slabo pitali, da bi jim pečenka, ki si jo žele, prav gotovo slabo šla v slast. V najboljšem slučaju bi si ob samih kosteh le zobe polomili.

Učiteljski konvikt.

Letnino za 1913 so plačali ti-le učitelji s l. mestne šole v Ljubljani: Ambrožič Josip, Bele Ivan, Dimnik Jakob, Furlan Jakob, Gale Fran, Jelenc Luka, Novak Alojzij, Režek Juraj, Sadar Vendelin, Wider Karel.

Darovi: Kalski ban nabral na zborovanju Pedagoškega društva dne 19. novembra v St. Janžu 10 K 06 vin. G. dr. Vladimir Herle, profesor v Kranju, 10 K. Hvala!

Slovenska Šolska Matica.

Slovenska Šolska Matica. Publikacije za l. 1913. bodo izšle meseca decembra. Tri knjige so že dotiskane in tudi letopis bo kmalu gotov; zato prosimo p. i. gg. poverjenike, da se požurijo s pobiranjem naročnin, da nam bo mogoče sestaviti imenik članov. Na Kranjskem nam primanjkujejo ti-le poverjeniški okraj: Crnomelj, Kranj, Škofja Loka, Poljanska dolina, Selška dolina, Krški okraj, Vipava. — Na Štajerskem: Gornji Grad, Kozje, Laško (desni savinjski breg), Marenberk, Ormož, Slovenska Bistrica. — Na Goriškem: Bovec. — V Istri: Kastav (mesto). — **P. n. poverjenike imenovanih okrajev najvljudneje prosimo, da nam pošljejo imenik in članarino najkasneje do 10. decembra.** Odbor

Kranjske vesti.

— **Iz ljudskošolske službe.** Namesto obolele učiteljice Roze Černetove je imenovana za suplentinjo na Rudniku Otilija Krišcheva. Namesto obolele učiteljice Marije Zagorjanove je imenovana za suplentinjo v St. Rupertu bivaša suplentinja v Knežaku Marija Furlanova. V brezplačno šolsko prakso je vstopila na drugi mestni deški ljudski šoli v Ljubljani učiteljska kandidatinja Olga Knezova.

— **Uspesobljnostni izpiti na c. kr. učiteljsku v Ljubljani.** Izpit za meščanske šole sta naredila: Fabinc Franc (slov. in nemški učni jezik), Fischer Ana (nem. učni jezik). Dopolnili usposobljnostni izpit za šole v slov. učnim jezikom: Lavrič in Zupanc iz verouka z odliko, Kavčič Fel., pl. Zhuber iz francoščine. — Za šole z nemškim učnim jezikom so napravili usposobljnostni izpit: Czerweny Mar. (z odliko), Erben M., Freiberger J., Hohn, Klauer, Koršič, Lavrič pl. Zaplas, pl. Liebezit, pl. Luschin (z odliko), Majcen, Rabitsch (z odliko), S. Schicho Ros. — S slov. in nem. učnim jezikom: kandidatje: Brglez, Črnjač, Janežič, Jarh, Jeras, Jesih, Kavčič, Kernc, Koman, Lapajnar, Minkuš, Peterlin, Podobnikar, Schweiger, Smole, Stenovec, Stojkovič, Škufca, Tori, Vandjal, Vidic, Vizjak. — Za slov. učni jezik: kandidatje: Blenkuš, Jeretina, Jevnikar. — Kandidatkinje s slovenskim in nemškim učnim jezikom: An-

drejšič, Arch, Bajec, Celnar, Chladek, Christof, Colnar, Čermelj, Črne, Deleja, Hladnik, Kalinger, S. Kaumar, Kene, Kersnik, Kopitar, Kuchler, Likozar, Mačkovšek, Mandelj, Mencinger, Merhar, Pak, Papler, Paulin, Penko, Pišlar, Podboj, Podlogar, Podobnik, Pouch, Premk, Presker, Pretnar, Rotar, Sepe, Siegmund, Sirmik, Soss, Strašek, Suher (z odliko), Šavnik, Šinkovec, Šketelj, Trdina, Tušar (z odliko za nemško šole), Urbančič, Vrbič, Vranič, Weiß, Završan, Zorc, Žirovnik, Grom, Sorko, Lindtner. — S slovenskim učnim jezikom: Šeme, Zupan.

Štajerske vesti.

— **Š. Tovariši, pozor!** Tovariši, ali bi ne zaničevali samega sebe, če bi zdaj začeli simpatizirati s klerikalci, ki so bili prisiljeni glasovati za naše doklade? Naj nas vendar ne slepi zunanost, pogledjmo malo globlje! Ali naj zdaj, ko dobimo nekoliko kronic na mesec več, branimo narodu naprej iz nesreče? Ali vas ne bi lahko imenoval bodoči zgodovino pisec slovenskega naroda, izdajalce? Ravno zdaj, tovariši, boste finančno malo bolj podprti, ravno zdaj morate seči v boj s še večjo energijo. Saj vidite, da je klerikalcem slovenstvo le krinka, da jim je napredek le fraza. Učitelj pa mora, če hoče ali noče, že zaradi vzgoje same stremeti k napredku. Ne, v našem narodu je še preveč zdravega jedra, da bi ga prepustili klerikalcem, nazadnjaštvu, smrti! Tovariši, zatorej na branik! Ne za stranko, temveč za narod, nesrečni, ponižani narod moramo zastaviti vse sile. — Sicer pa lahko uvidite, kako visoko nas cenijo klerikalci, iz tega, da mislijo sedaj te reve, da so kupili s svojim votumom naše prepričanje, naše duše.

— **Izdajstvo v škripcih.** Kako izdajstvo je dr. Korošec po svojih klerikalcih zagrešil na slovenskem ljudstvu ormoškega okraja, je znano. Zvezal se je z dr. Delpinom pri volitvah v okrajni zastop. Doslej so imeli Nemci le enega odbornika in nobenega zastopnika v okrajnem šolskem svetu. Po pogodbi dr. Korošca z dr. Delpinom bi pa bili dobili podnačelnika v zastopu, dva odbornika in enega člana v okrajnem šolskem svetu. Ker je pa predsednik, okrajni glavar, itak Nemec, enako šolski nadzornik in župnik Gliebe, bi dobili Nemci večino, ker bi imeli izmed 7 članov 4 člane! Kaka nevarnost za slovensko šolstvo! Narodnjaki na tej podlagi ne pripustijo konstituiranja okrajnega zastopa, za kar jim mora biti vse slovenski narod le hvaležen. V tem slučaju bo namreč še pet let posloval od prejšnjega okrajnega zastopa izvoljeni slovenski okrajni šolski svet, le ceste bo popravljali vladni komisar. Izdajalci okolo dr. Korošca so prišli zaradi odkritja njih dogovora z Nemci v največje zadrege. Sedaj so že oboji nasproti narodnjakom postali bolj radodarni. Prepustili bi jim mesto podnačelnika in še 2 mesti v zastopu, ako narodnjaki prepustijo eno mesto v okrajnem šolskem svetu — Nemcem. Na te limanice pa narodnjaki ne morejo sestiti, ker ne marajo izdati slovenskih šol Nemcem. Klerikalci pa Nemcem ne morejo obljubljenega mesta v okrajnem šolskem svetu dati, ker ga doslej — sploh nimajo. Sitna stvar! Pa izdajalcem se ne sme pomagati iz zadrege.

— **Ustanovitev državne obrtne šole za Spodnje Štajersko.** Naše nemško časopisje prinaša pod naslovom »Ein neuer Anschlag gegen das Deutschtum in Untersteiermark« od jeze penecne članke, ki daje povod, povedati vsej javnosti to-le: Na ustanovnem obnem zboru »Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug« se je med drugim poudarjalo, da se bo potreba posvetiti tudi vprašanju obrtnih šol. Slovenski časniki so dali temu primeren komentar, kar je pa povzročilo v nemškem taboru pravcati ogenj. Einspinnerjeva klika je smatrala doslej južnoštajersko obrtništvo za svoje, ker so se pa v zadnjem času vzdignili nekateri in pokazali javnosti, da niso naši obrtniki voljni tavati v temi brez smotra in delati samo štafažo, je imelo to sijajen uspeh in v slehernem kraju so se oglasili merodajni, ki so to novo akcijo pozdravili, ker mora vsak videti, kakšna krivica se tej veliki masi godi. — Če pogledamo statistiko naše dežele, bi bilo najmanjše naše zahtevanje po državni obrtni šoli, iz katere bi naj izvirale razne naprave. Gornji Štajer, obsegajoč 7 političnih okrajev, tvori svojo trgovsko in obrtno zbornico in toliko važnih obrtnih naprav, da bi bilo preveč, opisati to tukaj. — Srednji Štajer obsega ednajst političnih okrajev — inkuzivno Maribor in Ptuj — seveda si prišteva vse južnoštajerske pol. okraje volens volens v svoj delokrog, tvori trg. in obrtno zbornico, ima obrt. pospešujoči zavod, trgovsko akademijo, državno obrtno šolo,

žensko obrtno šolo itd., o vsem si zaradi razburjenosti naših obrtnih krogov niti govoriti ne upamo. Spodnji Štajer, ena tretjina dežele, tvori osem političnih okrajev, nima niti ene se obrtništva tikajoče se naprave. Če prosimo za kos kruha, se ga nam bore mačehinsko košček milostno podari, ali pa ne. Tega pa mora biti konec! Izvojevati si moramo svoje pravice: to ni »neuter Anschlag« in ni »unerhörte, masslose Forderung slovenischer Politiker«, temveč pomeni naša zahteva samo to, kar nam gre, kdo smo in koliko nas je. Zahteva po državni obrtni šoli v tvorišču 10.700 samostojnih obrtnikov in čez 7000 uslužbencev je nekaj čisto navadnega, če bi se nemški »Nationalverband« na glavo postavil, nam gre naše! Državni poslanec umetno skovanega južnoštajerskega volilnega okraja se ne bo mogel upreti pravični zahtevi vsega zastopstva našega poslanstva, ki bo gotovo skupno nastopalo za naše pravice.

Goriške vesti.

— **Uspesobljnostne izpite** za ljudske oziroma meščanske šole so napravili v Gorici ti-le učitelji in učiteljice: S slovenskim učnim jezikom: Bajt Franc, Bernetč Franc, Bogataj Stanko, Bradaška Jožef, Bravničar Alojzij, Fiegl Roza, Godina Klara, Guanin Josip, Kafol Ciril, Križman Rožica, Kržišnik Franc, Lutman Valerija, Marcola Andrej, Novak Jakob, Ottavij pater Akvin, Paljk Leopold, Pečenko Daniel, Perko Miroslav, Ravnikar Jožica, Sardoč Adam, Sivec Franc, Strajnar Ida, Trošt Jožef, Vouk Olga, Winkler Alfred. — S slovenskim in nemškim učnim jezikom: Fischer Helena, Kobal Ivanka, König Pavla, Korencan Frančiška, Kratky Julijana, Maier Marta, Mayr Julij, Ropan Matilda, Rozman Marija (z odliko), Strauss pater Beno. — Z nemškim učnim jezikom: Baebler Emilija, Pock Margarita. — Z italijanskim učnim jezikom: Arming Stefanija, Bavea Marija, Bensa Peter, de Comelli Teodora, Delneri Paskva, Devetak Marija, Fabris Marija, Fabris Angela, Fabris Josipina, Falzari Ema, Leghissa Josip, Marrega Serafin, Marussig Marija, Medeot Terezija, Miani Attilij, Micev Marija, Musig Marija, Rizzatti Marij, Spessot Hugon, Stanig Katarina, Tomasini Alojzij, Visintin Josipina, Vogrig Marija, Vosca Lucija, Ziani Ferrucij. — Za meščanske šole iz prve skupine: Bonatta Cezar (z odliko) u. uč. jezik in sestra Zofija Zigon (it. uč. j.)

— **Osebna vest.** Vseučiliški docent dr. Bogumil Vošnjak biva že dlje časa na Ogrskem in svrhu študij madjarskega državnega prava in se vrne začetkom decembra iz Budimpešte v Gorico.

— **Imenovanje.** Učiteljica-voditeljica ženske obrtne šole društva »Šolski Dom« v Gorici Ema Arkova je imenovana za državno strokovno učiteljico ter prideljena zavodu, na katerem poučuje že zdaj.

— **Poroka.** Poročil se je tov. Fran Gabrijelčič, učitelj v Goljevicah blizu Plavi, z gospodično Marijo Staničevo iz Bat. Vse najbolje!

— **Smrtna kosa.** Pokopali so go spo Lucijo vdovo Komavčeve, soprogo pokojnega Josipa Komavca, nekdanjega nadučitelja v St. Andrežu. Pokojnica je zapustila dva sina, in sicer Henrika, ki je pomorski komisar v Pulju, in Alberta, ki je okrajni sodnik v Gorici. R. i. p.!

— **Laški učitelji** so imeli v Gorici zborovanje, na katerem so zahtevali: doba službe 35 let, plača enaka plači štirih zadnjih činovnih razredov državnih uradnikov, povišanje stanarine, 6 kvinkvenij po 300 K za ljudske šole, 400 za meščanske; učiteljice so enake učiteljem; pokojnina od 5 let službe dalje. Laški liberalni in klerikalni poslanci so jim obljubili svojo pomoč. Ko bo sklican deželni zbor, skličejo laški učitelji veliko zborovanje.

— **Tržič dobi lastno srednjo šolo.** Listi poročajo, da se je posrečilo županstvu v Tržiču vlado zainteresirati za to, da se otvori v Tržiču srednja šola. Tržič ima sedaj že 13.000 prebivalcev in bo rastele prav močno. Vlada je obljubila storiti vse potrebno, tako da bo kmalu otvorena nova šola. Novi zavod naj bi bil realna gimnazija z laškim učnim jezikom poleg tega bi se poučevala francoščina in latinščina in nemščina.

— **Novostrjarji na Goriškem,** ali kakor se imenujejo sami, S. L. S., ket starostrjarje smatrajo za liberalce, so imeli v četrtek pod streho laško-nemškega hotela »Pri treh kronah« v Gorici zborovanje svojih zaupnikov. Udeležba je bila precejšnja, okolo 400 ljudi. Otvorilo se je zborovanje poslanec Fon in poročal položaju. Deželni poslanec župnik Rolec je poročal o načelnem programu S. L. S. Pred vsem stoji v programu S. L. S. »Vse za vero!« Rekel je, da ne bodo trpe več ne katoliškega liberalizma ne modelnizma, zahtevajo pa od vsakega svojega